

Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych - Przez Indywidualne Ścieżki Zawodowe - powrót osób niepełnosprawnych na rynek pracy - Działanie 1.4 SPO RZL

Tytuł Projektu: „Przez Indywidualne Ścieżki Zawodowe – powrót osób niepełnosprawnych na rynek pracy”

Realizator projektu: Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych, Elbląg

Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych
ul. Związku Jaszczurczego 15, Elbląg
erkon@softel.elblag.pl
www.softel.elblag.pl/erkon

• Ogólne informacje o projekcie

Projekt realizowany jest w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006; Priorytet: Aktywna polityka pracy oraz integracji zawodowej i społecznej; Działanie: 1.4 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych; Schemat: Wsparcie osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na otwartym rynku pracy. Wniosek został złożony w PFRON.

Projekt jest realizowany od 18 listopada 2005 r. do 17 listopada 2007 r.

Projekt jest wdrażany w województwie warmińsko-mazurskim, w gminach Elbląg, Pasłęk, Tolkmicko.

Realizatorem projektu jest Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych. Partnerami w projekcie są Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pasłęku oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tolkmicku.

Projekt skierowany jest do 200 osób niepełnosprawnych z miasta Elbląga oraz miast i gmin Tolkmicko i Pasłęk, o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w większości zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Elblągu, jako bezrobotne oraz poszukujące pracy, które po raz pierwszy wchodzi na rynek pracy, są długotrwale bezrobotne, mają największe trudności z wejściem na rynek pracy.

Celem projektu jest wyposażenie osób niepełnosprawnych w wiedzę, ustalenie ich predyspozycji zawodowych, pomoc w wyborze drogi zawodowej i kierunku szkoleń oraz określenie warunków wykonywania pracy i adaptacji w konkretnym środowisku pracy w ramach programu Indywidualnych Ścieżek Zawodowych.

W ramach projektu realizowane są następujące działania:

- organizacja 6 spotkań promujących projekt;
- utworzenie 3 Punktów Doradczo-Konsultacyjnych;
- dowóz osób niepełnosprawnych do punktów doradczych i pomoc opiekunów - wolontariuszy;
- porady doradcy zawodowego i poradników.

Przewiduje się, że dzięki projektowi zostaną osiągnięte następujące rezultaty:

- rozpoznanie, rozwój i wzmocnienie posiadanych kompetencji zawodowych beneficjentów;
- opracowanie indywidualnych ścieżek zawodowych dla 60 osób;
- znalezienie pracy przez 20 osób;
- podjęcie szkoleń, kursów i przekwalifikowań przez 60 osób.

- **Ogólne informacje o realizatorze projektu**

Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych jest dobrowolną unią stowarzyszeń, klubów i fundacji pomagających osobom niepełnosprawnym, starszym i ich rodzinom z regionu elbląskiego. Działa od lipca 1992 roku.

Prowadzi:

- Agencję Zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych z usługami pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz doradztwa personalnego
- Poradnictwo specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
- Uniwersytet III Wieku i Osób Niepełnosprawnych
- Ośrodek Szkolenia Osób Niepełnosprawnych
- Zakład Aktywności Zawodowej

Współpracuje również z władzami miasta i innymi instytucjami i organizacjami.

Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych za cel stawia sobie:

- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- umożliwianie dostępu do szkół wszystkich szczebli dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- utworzenie pełnej bazy informacji o środowisku osób niepełnosprawnych oraz dla tego środowiska,
- stworzenie rejestru osób niepełnosprawnych i opracowania katalogu potrzeb,
- stworzenie silnego lobby osób niepełnosprawnych w Elblągu wraz z reprezentacją w samorządzie lokalnym,
- integrację osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej,
- organizowanie rajdów, konkursów wiedzy o regionie oraz innych imprez integracyjnych.

- **Przygotowanie projektu**

Jak wynika z relacji koordynatorki, projekt „rodził się” 2 lata, jego pomysł wpisuje się w działania realizowane przez organizację na co dzień, jednak, jak twierdzi, nadszedł czas na wzmocnienie i uporządkowanie systemu wchodzenia osób niepełnosprawnych na rynek pracy. Elementem tego systemu miały być działania realizowane w ramach projektu, a jego długoterminowym efektem – sprofesjonalizowanie i ustandaryzowanie usługi poradniczej na rzecz osoby niepełnosprawnej. Podstawowym założeniem dla świadczonych usług, było to, że mają być zindywidualizowane i kompleksowe. Pomysł na realizację projektu był opracowany przez pracowników Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych – byli to koordynator, poradnicy, doradca zawodowy, pomysł projektu konsultowano również z przedstawicielami władz miasta. Do współpracy przy wypracowywaniu założeń projektu zostały zaproszone również osoby niepełnosprawne poszukujące pracy oraz wolontariusze pracujący na rzecz organizacji.

Partnerzy projektu, jakimi są Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej wyłonili się w „sposób naturalny”, rekrutują się bowiem z instytucji, z którymi już wcześniej Projektodawca współpracował. Wcześniejsze rozmowy z burmistrzami miejscowości objętych projektem zaowocowały efektami w postaci uzyczenia przez władze pomieszczeń i pomocy w realizacji projektu na ich terenie.

- **Określenie celów projektu**

Definiując cele projektu Projektodawca posłużył się danymi GUS uzyskanymi po Narodowym Spisie Powszechnym w 2002 r., który podaje, że liczba osób niepełnosprawnych mieszkających w powiecie elbląskim wynosi 25.988. Z rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu na dzień 31.12.2004 r. wynika, że w mieście Elblągu oraz miastach i gminach Pasłęk i Tolkmicko mieszka 220 osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Projektodawca prowadził rozpoznanie problemów środowiska osób niepełnosprawnych na terenie swojej aktywności. W wyniku badań przeprowadzonych w czerwcu 2004 r. na terenie miasta Elbląga wśród 50 osób niepełnosprawnych i 22 pracodawców ustalono główne przyczyny problemów w zatrudnieniu niepełnosprawnych. Badania te pokazały, że są to :

- niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych do usług poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- brak w regionie organizacji lub instytucji realizującej kompleksową usługę dla osób niepełnosprawnych w obszarze reintegracji zawodowej (poradnictwo, doradztwo zawodowe),
- niewielka umiejętność osób niepełnosprawnych aktywnego poszukiwania pracy, mała mobilność,
- brak wiedzy osób niepełnosprawnych o potrzebach zatrudnieniowych na lokalnym rynku pracy,
- niska motywacja niepełnosprawnych do przekwalifikowania,
- niechęć niepełnosprawnych do zatrudnienia z powodu lęku przed utratą renty,
- brak orientacji w instytucjach i przepisach rynku pracy,
- brak wiedzy o systemach wsparcia dla pracodawców jako atutach przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Program Indywidualnych Ścieżek Zawodowych miał być więc odpowiedzią na wzajemne oczekiwania osób niepełnosprawnych i pracodawców. Jego realizacja przez doradztwo zawodowe i poradnictwo ma bowiem ułatwić niepełnosprawnym podjęcie zatrudnienia. Określenie predyspozycji i możliwości zawodowych ma pomóc niepełnosprawnym w wyborze dalszej drogi zawodowej. Efektem realizacji projektu ma być zwiększenie możliwości w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, co doprowadzi do zwiększenia integracji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych.

Projekt wpisuje się w założenia strategicznych dokumentów dotyczących osób niepełnosprawnych takich jak: Europejska Strategia Zatrudnienia, Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004 - 2006, Wojewódzki Program Wyrównywania Szans i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu Osób Niepełnosprawnych na lata 2004-2006. Ponadto projekt jest zgodny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Osób Niepełnosprawnych i Samorządowym Programem Wyrównywania Szans Osób z Niepełnosprawnościami w Elblągu na lata 2002-2006.

Projektodawcy założyli, że „rezultatem miękkim” projektu będzie rozpoznanie, rozwój i wzmocnienie posiadanych kompetencji zawodowych, zwiększenie motywacji do szkoleń i przekwalifikowań. „Rezultaty miękkie” są analizowane przez doradcę zawodowego projektu na podstawie testów stosowanych na początku i końcu udziału uczestnika w projekcie. Projektodawcy założyli, że w wyniku udziału w projekcie nastąpi wzrost samooceny i zwiększenie motywacji do działania wśród beneficjentów.

Rezultatem projektu ma być również wzrost świadomości społecznej rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, wzrost świadomości pracodawców zatrudniających i chcących zatrudnić niepełnosprawnych.

Projektodawcy założyli, że „rezultatami twardymi” będzie utworzenie 3 punktów doradczo-konsultacyjnych, zorganizowanie 6 spotkań promujących projekt, zaś 200 uczestnikom projektu zostaną udzielone porady: 7800 godzin porad specjalistycznych, 4160 godz. porad doradcy zawodowego, 8320 godz. poradnictwa zawodowego, 416 godz. porad prawnych. Dla ok. 60 osób zostaną opracowane indywidualne ścieżki zawodowe. Szacuje się że średni czas opracowania indywidualnych ścieżek zawodowych to ok. 25 godzin na jedną osobę (w tym poradnictwo specjalistyczne, zawodowe i prawne). Oszacowanie dokładnej liczby godzin pełnej usługi Indywidualnych Ścieżek Zawodowych jest trudne ze względu na indywidualne potrzeby uczestnika i ciągły charakter projektu.

Projektodawcy założyli również, że ok. 20 beneficjentów ostatecznych znajdzie zatrudnienie stałe lub tymczasowe, a ok. 60 beneficjentów zdecyduje się na szkolenia, kursy, uzupełnienie edukacji zgodnie z potrzebami rynku pracy.

Wartością dodaną projektu ma być wypracowanie skutecznego modelu kompleksowej obsługi osób niepełnosprawnych. Będzie nią też rozwój współpracy organizacji z gminami oraz zainspirowanie wypracowania nowych działań z obszaru reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych. Wartością dodaną będzie również uzyskanie przez osoby niepełnosprawne uczestniczące w projekcie informacji, kontaktów z zakresu pozyskania środków m.in. na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier architektonicznych, poznanie ulg i uprawnień. Spowoduje to podwyższenie jakości życia osób niepełnosprawnych.

- **Zarządzanie realizacją projektu**

Liderem projektu jest Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych, a partnerami Miejsko Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Pasłęku i Tolkmicku.

Kierownik projektu zarządza pracą osób oraz finansami (zakupy towarów, przepływy finansowe) i odpowiada za monitoring projektu oraz raportowanie. Kierownik organizuje również raz w miesiącu spotkania zespołu realizującego projekt w celu poprawy zarządzania projektem i kontroli jego realizacji. Zespół tworzą: asystent, doradca, poradnicy, prawnik, księgowa. W sumie przy realizacji projektu zatrudnionych jest 13 osób.

Asystent koordynuje działania Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych i partnerów, organizuje spotkania promocyjne w gminach. Jest odpowiedzialny za prace administracyjno - biurowe, logistyczne oraz za kontakty z PFRON. Zatrudniony jest na 3/4 etatu.

W ramach projektu zostały ponadto zatrudnione następujące osoby: doradca zawodowy, poradnicy, prawnik i informatyk. Doradca zawodowy przeprowadził z poradnikami rekrutację

osób do pracy w punktach. Odpowiada również za standard świadczonych usług poradniczych aktualizując narzędzia doradztwa i poradnictwa; organizuje spotkania superwizyjne pracowników. Pracuje w 3 punktach w ramach etatu. Poradnicy świadczą usługi poradnicze, ankietyują kwartalnie odbiorców projektu, prowadzą rejestr porad. 2 poradników zatrudnionych jest na etaty, 4 na pół etatu. Prawnik udziela porad prawnych - zatrudniony jest na umowę zlecenie. Oddelegowani pracownicy socjalni z 2 ośrodków pomocy odpowiadają w swoich gminach za wyszukanie osób do pracy w punktach, za pomoc w naborze odbiorców projektu, ankietywanie odbiorców projektu. Informatyk obsługuje technicznie sprzęt komputerowy oraz przygotował i poprawnie umieszcza znaki promocyjne EFS na dokumentach i materiałach projektu. Obsługą księgową zajmie się księgowa zatrudniona na etat.

- **Zarządzenie budżetem projektu**

Formy płatności projektu obywają się przez specjalne subkonto projektu utworzone przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych.

Budżet projektu wynosi 784 850 zł, z czego 725 510 zł stanowią środki EFS. Kwota wydatku związanego ze wsparciem w ramach projektu na osobę wynosi 3 744 zł.

Z deklaracji koordynatora projektu wynika, że budżet został zaplanowany realistycznie i zapewnia właściwą realizację zaplanowanych działań.

Zarządzaniem środkami finansowymi zajmuje się koordynator, asystent i księgowa, a zasady administrowania środkami są zgodne z podpisaną umową, obowiązującymi przepisami prawa oraz wytycznymi Instytucji Zarządzającej.

Przeprowadzona w kwietniu 2006 r. kontrola Wydziału Kontroli Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych stwierdziła, że, aby koszty projektu nie budziły wątpliwości powinno się dokonać w kosztach projektu następujących korekt kosztów prowizji od przelewów bankowych, które należy wykسیęgować z kosztów projektu, jako koszty niekwalifikowane. Również koszty opłat telekomunikacyjnych z powodu braku odpowiedniego udokumentowania jako kosztów rozmów związanych z projektem powinny zostać wykسیęgowane z kosztów projektu, jako koszty niekwalifikowane lub powinno się przedstawić wiarygodną informację w tej sprawie.

Realizator projektu zastosował się do zaleceń i wykسیęgował koszty prowizji od przelewów bankowych. W celu rozwiązania kwestii kosztów opłat telekomunikacyjnych realizator projektu zwrócił się do Instytucji Wdrażającej o wyrażenie zgody na zmianę kategorii: opłaty telekomunikacyjne na kategorię: zakup trzech telefonów komórkowych, opłaty abonamentowe, rozmowy komórkowe. Instytucja Wdrażająca wyraziła na to zgodę.

Z uwagi na brak płynności w wypłacaniu transz przez Instytucję Wdrażającą na realizację projektu realizator projektu był zmuszony do zaciągnięcia pożyczki bankowej w celu utrzymania płynności realizacji zadań projektowych. Podstawą wzięcia pożyczki była umowa o dofinansowanie projektu. Opóźnienia w przekazaniu środków finansowych powodują sytuację, że część zobowiązań finansowych opłacona została z pożyczki oraz środków przeznaczonych na cele statutowe stowarzyszenia, a część zobowiązań pozostała nie uregulowana w ustawowym terminie.

- **Partnerstwo**

Projekt realizowany jest w partnerstwie. Partnerami projektu są miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej w Pasłęku i Tolkmicku. Do ich zadań należy:

- użyczanie pomieszczenia do prowadzenia punktów,
- udostępnianie bazy danych osób niepełnosprawnych z terenu gminy,
- przeprowadzanie ankiet wśród uczestników projektu,
- oddelegowanie pracownika do pracy w projekcie w pierwszym i ostatnim etapie projektu.

Partnerzy byli bardzo pomocni w rekrutacji beneficjentów w gminach w I kwartale realizacji projektu. Obecnie ich rola ogranicza się do udostępniania i utrzymania pomieszczenia, zapewnienia materiałów biurowych oraz prowadzenia działań informacyjnych poprzez rozwieszanie ogłoszeń i rozdawanie ulotek informujących o możliwości skorzystania z usług doradczych dla osób niepełnosprawnych.

Szczególnie dobrą lokalizację ma punkt w Pasłęku, gdyż znajduje się w ośrodku zdrowia. Natomiast punkt w Tolkmicku ma swoją siedzibę w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, co ułatwia kontakt z mieszkańcami i beneficjentami projektu.

Współpraca z partnerami układa się bardzo dobrze. Wartością dodaną projektu prowadzonego w tego typu partnerstwie jest wprowadzanie nowej jakości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi w GOPSach, gdzie osoba niepełnosprawna przestaje być jedynie odbiorcą pomocy finansowej. Uwrażliwienie władz gminnych na potrzeby osób niepełnosprawnych zaowocowało np. planami otwarcia nowego punktu konsultacyjno-doradczego we Fromborku, gdzie inicjatywa jego utworzenia była po stronie burmistrza miasta.

- **Zastosowana forma wsparcia**

Projektodawcy wyszli z założenia, że częste zmiany ustawy o wspieraniu zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych powodują, że niepełnosprawni nie nadążają za zmieniającym się prawodawstwem. Bariera ta ma zostać zmniejszona dzięki obsłudze informacyjno-prawnej beneficjentów projektu.

Kolejną częstą barierą, przed którą stają niepełnosprawni jest negatywne postrzeganie ich przez pracodawców. Głównymi przyczynami jest tu lęk pracodawców przed samą niepełnosprawnością, nieumiejętność postępowania z osobami niepełnosprawnymi oraz obawa, że osoba niepełnosprawna nie poradzi sobie z powierzonymi jej obowiązkami.

Niemalą rolę odgrywają również bariery tkwiące w samych niepełnosprawnych. Są to bariery psychologiczne (niska samoocena, negatywne nastawienie do życia, pasywność, niska motywacja do pracy i przekwalifikowań, roszczeniowość) oraz bariery o charakterze społecznym (izolacja społeczna, mała mobilność, braki edukacyjne).

Dzięki zindywidualizowanemu poradnictwu i doradztwu zawodowemu i prawnemu realizatorzy projektu starają się ograniczać bariery psychologiczne i społeczne. Osoby niepełnosprawne mając opracowane indywidualne ścieżki zawodowe uzyskują wiedzę oraz motywację do przekwalifikowań i zdobycia zatrudnienia. Gwarancją skutecznej likwidacji barier ma być fakt, że wśród osób świadczących usługi poradnictwa są specjaliści będący

również osobami niepełnosprawnymi, którzy posiadają osobiste doświadczenie pokonywania barier psychologicznych, środowiskowych, zawodowych i społecznych.

Bariery geograficzne dotyczą osób mieszkających na wsi, do których pracownicy punktów mogą docierać dzięki współpracy z pracownikami socjalnymi ośrodków pomocy zaangażowanych w projekt. Bariery te są również niwelowane przez zorganizowanie transportu do punktów i z powrotem oraz pomoc asystentów (wolontariuszy).

Projekt realizowany jest przez dostarczanie beneficjentom następujących usług:

- poradnictwo specjalistyczne: porady dotyczące m.in. spraw socjalnych, ulg i uprawnień, programów PFRON, sprzętu ortopedycznego - 75 godzin tygodniowo,
- doradztwo zawodowe - 40 godzin tygodniowo,
- poradnictwo zawodowe: pośrednictwo pracy, kontakt z pracodawcami - 80 godzin tygodniowo,
- porady prawne - 4 godziny tygodniowo.

Uczestnicy projektu mogą skorzystać z kompleksowej usługi Indywidualnych Ścieżek Zawodowych albo z wybranych porad. Wszystkie porady mają charakter zindywidualizowany i kompleksowy. Cechą szczególną sposobu udzielania porad jest traktowanie każdej osoby podmiotowo, z profesjonalizmem i zaangażowaniem. Gwarantuje to skuteczność pomocy oraz integrację społeczną i zawodową niepełnosprawnych, która jest głównym założeniem projektu. Kompleksowe wsparcie szczególnie potrzebne jest osobom niepełnosprawnym, które po raz pierwszy podejmują zatrudnienie, są długotrwale bezrobotne albo mają problemy z wejściem na rynek pracy.

Projektodawca ma bardzo dobre rozeznanie w potrzebach środowiska osób niepełnosprawnych. Ponadto, by lepiej poznać beneficjentów, w fazie wstępnej projektu przeprowadzono z beneficjentami badanie ankietowe, w którym diagnozowano jak długo beneficjenci poszukują pracy, w jaki sposób poszukują pracy, czy beneficjenci uczestniczą/uczestniczyli już w jakiś formach rozwoju umiejętności zawodowych (np. kursie, szkoleniu, warsztacie, praktyce), czy obecnie podejmują jakikolwiek rodzaj pracy zarobkowej, czy chcieliby wziąć udział w szkoleniach i o jakiej tematyce, czy i jaką kwotę w miesiącu są w stanie przeznaczyć na szkolenie, czy biorą pod uwagę możliwość pracy jako wolontariusz, czy obawiają się podjęcia legalnej pracy zarobkowej z uwagi na możliwość utraty lub ograniczenia aktualnego źródła dochodów np. zasiłku, czy chcieliby podjąć własną działalność gospodarczą, czy są zainteresowani współtworzeniem spółdzielni socjalnej i pracą zawodową w ramach tej formy organizacyjnej.

Kilka miesięcy realizacji projektu pozwala na stwierdzenie, że dużym utrudnieniem wpisanym w założenia Działania 1.4. jest brak możliwości sfinansowania w jego trakcie szkoleń zawodowych. Z punktu widzenia kompleksowości usług jakie dostarcza projekt, korzystnie byłoby, by integralną częścią projektu były również same szkolenia. Projektodawca próbuje przezwyciężyć to utrudnienie „obudowując” projekt EFS innymi projektami, które go uzupełniają. Wykorzystuje tu np. możliwości jakie dają projekty Fundacji Wspólna Droga – United Way, Stowarzyszenia Lazarus, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

- **Dobór beneficjentów ostatecznych**

Pomoc adresowana jest do osób niepełnosprawnych o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z terenu miasta Elbląga oraz miast i gmin Pasłęka i Tolkmicka. Osoby te w większości zarejestrowane są w PUP w Elblągu i Pasłęku jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Są to osoby, które po raz pierwszy wchodzi na rynek pracy, są długotrwale bezrobotne, mają największe trudności z wejściem na rynek pracy. Osoby te są zarejestrowane również w bazie danych organizacji realizującej projekt. Osoby niepełnosprawne wypełniły kwestionariusz zawierający podstawowe dane osobowe, dane dotyczące wykształcenia, przebiegu edukacji i zatrudnienia oraz stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Ponieważ projekt ma charakter otwarty, uczestniczyć w nim mogą osoby niepełnosprawne, które dopiero w trakcie realizacji projektu trafią po raz pierwszy do punktów doradczo-konsultacyjnych. Potencjalni ostateczni beneficjenci to osoby niepełnosprawne o niskim poziomie wykształcenia, które wcześniej nie podjęły zatrudnienia, długotrwale bezrobotne lub mające problemy z wejściem na rynek pracy co plasuje ich po stronie konsumentów opieki społecznej. Osoby niepełnosprawne, szczególnie z gmin wiejskich takich jak Pasłęk czy Tolkmicko są w wysokim stopniu zagrożone wykluczeniem społecznym. Pomoc, która do nich dociera to zazwyczaj pomoc z ośrodków pomocy społecznej skierowana na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

Projektodawcy zakładają, że z grupy 200 beneficjentów ostatecznych ok. 60 skorzysta z pełnej usługi Indywidualnych Ścieżek Zawodowych, 140 z poszczególnych form poradnictwa (specjalistyczne, prawne, zawodowe).

Beneficjent projektu jest, zdaniem realizatorów projektów, bardzo trudnym adresatem działań. Z jednej strony są to osoby z dużymi deficytami niekiedy przez lata nie podejmujący żadnej aktywności poza domem, niekiedy z bardzo silną depresją. Powoduje to strach przed wejściem w nowe kontakty społeczne oraz nieumiejętność podejmowania i wypełniania jakichkolwiek zobowiązań, nawet zwianych z uczestnictwem w spotkaniach czy korzystaniem z porad, nie mówiąc już o podejmowaniu regularnej pracy. Poza tym wiele osób nie ma lub utraciło orientację w realiach aktualnego rynku pracy. Z drugiej strony beneficjentom towarzyszy strach, że uczestnicząc w projekcie bądź podejmując jakikolwiek rodzaj pracy utracą możliwość korzystania z renty czy zasiłku, co w sytuacji, gdy oferowana praca przynosi dochody porównywalne z dotychczas otrzymywanymi kwotami postrzegane jest jako zdecydowanie nieopłacalne. Część niepełnosprawnych pobierających świadczenia nie ukrywa również, że pracuje „na czarno” i nie są zainteresowani podejmowaniem jakiegokolwiek pracy. Uwarunkowania te powodują, że stosunkowo najbardziej wartościowymi usługami jest poradnictwo specjalistyczne i prawne, mniej zaś poradnictwo zawodowe, gdyż niektóre osoby, mimo, że deklarują chęć podjęcia pracy, w rzeczywistości tej pracy podjąć nie chcą. W konsekwencji dochodzi więc do sytuacji, że ofert pracy jest więcej niż chętnych. Przyznać jednak trzeba, że oferty pracy nie są też specjalnie atrakcyjne i dotyczą pracy niskopłatnej i wymagającej niewielkich kwalifikacji (sprzątaczką, stróż), są to również zajęcia raczej krótkoterminowe lub sezonowe. Ofert rzeczywiście atrakcyjnych i dających perspektywę długotrwałego zatrudnienia jest niewiele.

- **Realizacja projektu**

Projekt realizowany jest zgodnie z przyjętymi we wniosku założeniami i harmonogramem. Podejmowane działania przyczyniają się do osiągnięcia postawionego przed projektem celu.

W trakcie realizacji projektu potwierdziła się sensowność działań doradczych, szczególnie dotyczących poradnictwa specjalistycznego i prawnego. Zainteresowanie poradnictwem

zawodowym jest również duże, jednak nie tak często jak chcieliby tego realizatorzy projektu przekłada się to znalezienie przez niepełnosprawnego pracy. Projektodawcy szacują, że ok. połowa beneficjentów, dla których zbudowane zostaną Indywidualne Ścieżki Zawodowe podejmie pracę.

Projektodawcy próbowali prowadzić w ramach projektu działania motywujące, które spotkały się z umiarkowanym zainteresowaniem. Największym zainteresowaniem beneficjentów cieszył się udział w szkoleniach zawodowych oferowany poza projektem.

- **Monitoring i ewaluacja projektu**

Wykorzystując system sprawozdań realizator projektu podsumowuje postępy w realizacji projektu kwartalnie. W sprawozdaniach tych pojawiają się informacje dotyczące osiągnięcia rezultatów projektu tj. liczby osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie, liczby niepełnosprawnych biorących udział w szkoleniach, kursach i dalszej edukacji. O powodzeniu projektu świadczyć ma również liczba osób, która skorzystała z pełnej usługi Indywidualnych Ścieżek Zawodowych oraz liczba osób, która otrzymała poszczególne porady (zawodowe i prawne). Miernikiem jest rejestr porad prowadzony w punktach przez poradników, doradcę i prawnika.

Efekty długoterminowe projektu (przekwalifikowanie zgodne z opracowaną w projekcie indywidualną ścieżką zawodową i zatrudnienie) będą badane przez poradników. Narzędziem pomiarowym będą ankiety telefoniczne, które przygotuje doradca zawodowy.

Obecnie beneficjenci projektu wypełniają ankiety dotyczące ich potrzeb szkoleniowych, planów dalszej edukacji, uczestnictwa w kursach, podejmowaniu zatrudnienia tymczasowego i stałego. Ankiety te nie mają na celu ewaluację osiągnięć projektu, ale raczej diagnozę beneficjentów oraz ich potrzeb i oczekiwań.

Zdecydowanie ewaluacyjny charakter mają z kolei badania ankietowe wśród pracowników projektu. Celem prowadzenia tych badań jest bieżące usprawnianie realizacji projektu oraz obiegu informacji. W badaniach poruszane są kwestie: ilości czasu poświęconego na zadania projektowe oraz dokumentowanie działań w projekcie; utrudnień, jakie napotykają w trakcie realizacji działań projektowych; potrzeby spotkań ewaluacyjnych całego zespołu. Ponadto pracownicy projektu proszeni są o ocenę kontaktów z partnerami oraz identyfikację swoich potrzeb szkoleniowych w celu lepszej realizacji projektu.

- **Użyteczność projektu**

W elbląskim punkcie doradczo-konsultacyjnym liczba beneficjentów skierowanych do pracodawców na konkretne stanowiska pracy do końca września 2006 r. wyniosła 30 osób. W punkcie w Pasłęku liczba osób skierowanych do pracodawców wyniosła 8, w Tolkmicku 10. Łącznie w toku realizacji projektu podjęło pracę 27 beneficjentów ze wszystkich trzech punktów doradczo-konsultacyjnych. Z osób zarejestrowanych w projekcie w punkcie w Tolkmicku są to 4 osoby, w punkcie w Pasłęku 4 osoby, a w punkcie w Elblągu 19 osób.

Do końca września 2006 r. prowadzone były kursy i szkolenia finansowane ze środków pozaprojektowych, w których brali udział niektórzy beneficjenci projektu ze wszystkich trzech punktów:

- Warsztaty autoprezentacji w poszukiwaniu pracy - udział wzięło 2 beneficjentów projektu.

- Kurs praktyki komputerowej - udział wzięło 4 beneficjentów projektu.
 - Kurs obsługi kasy fiskalnej - udział wzięło 6 beneficjentów projektu.
 - Kurs obsługi kasy fiskalnej z minimum sanitarnym - udział wzięło 4 beneficjentów projektu.
 - Warsztaty Przedsiębiorczości Społecznej - udział wzięło 6 beneficjentów projektu.
- Kursy finansowane są ze środków pozaprojektowych.

Sporządzono 18 Indywidualnych Ścieżek Zawodowych (9 dla klientów z punktu w Elblągu, 6 dla klientów z punktu w Pasłęku, 3 dla klientów z punktu w Tolkmicku).

Na prośbę instytucji partnerskiej - Ochotniczych Hufców Pracy, podjęto również rekrutację beneficjentów w wieku do 25 roku życia do projektu "Twoja Wiedza - Twój Sukces. Edycja 2006". Organizator zapewniał możliwość przekwalifikowania lub zdobycia zawodu: pomocnika stolarza, pracownika handlu i kosmetyczki. Mimo akcji informacyjnej żadna z osób będących beneficjentem projektu EFS nie skorzystała z możliwości udziału w w/w projekcie.

Obecnie realizowany jest kurs komputerowy ze środków pozaprojektowych dla osób średniozaawansowanych w 3 edycjach, w których udział weźmie przynajmniej 6-8 beneficjentów projektu oraz kurs grafiki komputerowej, gdzie udział weźmie ok. 2 osób spośród beneficjentów EFS. Realizowana jest również rekrutacja do pracy na stanowisku specjalisty ds. windykacji telefonicznej. Udział beneficjentów projektu EFS w rekrutacji i zatrudnieniu należy ocenić na 5 - 6 osób.

W pierwszym półroczu 2006 w elbląskim punkcie udzielono 648 usług poradniczych, w tym 28 porad prawnych. W Pasłęku udzielono 188 porad specjalistycznych i 17 porad prawnych. W Tolkmicku zaś udzielono w tym czasie 243 porady zawodowe, 52 porady specjalistyczne i 4 porady prawne.

Poradnictwo zawodowe polega przede wszystkim na wskazywaniu ofert pracy, możliwości uczestnictwa w kursach zawodowych i przekwalifikowujących, pomocy w pisaniu CV, poradach, jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej.

Poradnictwo specjalistyczne dotyczy przede wszystkim kwestii związanych z pomocą, z jakiej może skorzystać osoba niepełnosprawna np. jakie ulgi i uprawnienia przysługują osobie niepełnosprawnej, jak korzystać z programów PFRON np. jak sfinansować sprzęt rehabilitacyjny, komputer, jak dostosować mieszkanie do potrzeb osoby niepełnosprawnej, szczególnie chodzi tu o remont łazienek, budowę podjazdów. Ponadto poradnicy pomagają w załatwianiu różnych spraw urzędowych.

Poradnictwo prawne dotyczy najczęściej kwestii rodzinnych np. zwianych z przemocą i/lub alkoholizmem w rodzinie, załatwianiem bardziej skomplikowanych spraw urzędowych czy sądowych np. dotyczących eksmisji, orzeczeń o niepełnosprawności i odwoływania się od orzeczeń.

Usługami przynoszącymi największą korzyść beneficjentom jest poradnictwo specjalistyczne i prawne, w mniejszym zakresie poradnictwo zawodowe, gdyż z uwagi na specyfikę tej grupy docelowej trudno jest zachęcić beneficjentów do podejmowania pracy czy skorzystania z możliwości szkoleń zawodowych czy przekwalifikowania się.

Jak wspomniano wcześniej efektem projektu jest wprowadzanie nowej jakości kontaktu z osobami niepełnosprawnymi, w tym również w GOPSach oraz uwrażliwienie władz gminnych na potrzeby osób niepełnosprawnych.

- **Innowacyjność projektu**

Innowacyjność projektu polega na ofercie kompleksowej, zindywidualizowanej usługi dla osoby niepełnosprawnej. Projekt jest „żywy” i otwarty tzn. potrzeby beneficjentów są codziennie monitorowane podczas rozmów, konsultacji i klienci punktów są stale motywowani do postawy aktywnej zawodowo.

Innowacyjność działań realizuje się także przede wszystkim w sposobie obsługi przez specjalistów - również będących osobami niesprawnymi. Te same doświadczenia zwiększają wiarygodność specjalisty oraz wykluczają możliwość wzbudzenia uczuć litości czy stosowania taryf ulgowych dla odbiorców pomocy - osób niepełnosprawnych.

- **Zapewnienie trwałości efektem projektu**

Realizacja projektu wpisuje się w cele statutowe Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych. Projekt EFS jest jednym z wielu projektów, które aktualnie realizuje organizacja i stanowi element większego systemu usług adresowanych do osób niepełnosprawnych, a zwianych z ich powrotem na rynek pracy.

Powodzenie realizacji projektu oraz zapotrzebowanie ze strony beneficjentów na usługi doradcze spowodowało, że realizator projektu podejmuje wysiłki w celu otwarcia kolejnego punktu konsultacyjnego, tym razem we Fromborku. W uzgodnieniu z miejscowym GOPSem, który ma zapewnić pomieszczenia oraz przy zaangażowaniu niewielkich środków własnych jest szansa na rozszerzenie działalności doradczej na kolejną gminę.

Realizator projektu opracował również strategię bezpośredniego kontynuowania działań projektu po zakończeniu finansowania z EFS. Zakłada finansowanie działań i osiągniętych rezultatów przede wszystkim ze środków samorządu lokalnego. Ponadto planuje aplikować do fundacji i funduszy pomocowych.

Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych, jako organizacja zrzeszająca 18 stowarzyszeń, planuje wypracowanie wzoru dla organizacji członkowskich i innych organizacji w regionie, których celami statutowymi jest integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Ponadto organizacja jest współtwórcą i członkiem Polskiej Federacji Związków Stowarzyszeń Osób Niepełnosprawnych. Federacja stanowi skuteczną platformę do upowszechnienia działań projektu wśród organizacji statutowo zajmujących się reintegracją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych w kraju. Ponadto działania projektu rozpowszechniane będą przez Warmińsko-Mazurską Federację Organizacji Socjalnych FOSA, której Elbląska Rada Konsultacyjna jest członkiem.

Organizacja będąca realizatorem projektu od 1997 roku wydaje miesięcznik "Razem z Tobą", który dociera do urzędów, placówek, instytucji i organizacji w regionie. Przez miesięcznik upowszechniane są działania projektu. Od 2004 roku redakcja miesięcznika prowadzi gazetę internetową www.razemztoaba.pl, w której również zamieszczane są informacje o realizacji i rezultatach projektu. Organizacja stale współpracuje z gminami (Paśłek, Tolkmicko, Nowy

Dwór Gdański) przez kontakt z urzędami gmin istnieje dodatkowa możliwość upowszechniania projektu.

Z doświadczeń projektu EFS zrodził się pomysł kolejnego projektu „Nie trać czasu – zatrudnij niepełnosprawnego” złożony w PFRON. Projekt jest tym razem skierowany do pracodawców pięciu powiatów województwa warmińsko-mazurskiego i ma na celu przekonanie ich, że warto zatrudniać osoby niepełnosprawne.

- **Lista osób, z którymi przeprowadzono wywiady**

1. Ewa Sprawka – Koordynator projektu
2. Krzysztof Grablewski – Asystent koordynatora projektu
3. Maciej Wajnert – Doradca zawodowy
4. Lidia Brzozowska – Poradnik
5. Sabina Gadzała – Poradnik
6. Ewa Rakoszy – Pracownik GOPS w Tolkmicku
7. Elżbieta Marszałkowska – Kierownik GOPS w Pasłęku
8. Jolanta Gaweł – Beneficjentka Ostateczna
9. Barbara Gąsak – Beneficjentka Ostateczna
10. Joanna Orgacka – Beneficjentka Ostateczna